

Nanna Svartz (1890-1986).

Foto: Bertil S-son Åberg.

Första kvinnliga professorn

Tänk att det dröjde ända till 1937 förrän den första kvinnliga professorn utsågs vid en statlig högskola i Sverige. Vem var då denna kvinna som spräckte det akademiska glastaket? Jo, hennes namn var Nanna Svartz och hon har fått tre gator i vårt land uppkallade efter sig. Hennes väg i Solna ligger inte långt från kliniken hon var med och utvecklade då Karolinska sjukhuset byggdes.

Nanna föddes i Västerås i en familj med fem barn, men samtliga av hennes syskon dog unga i tbc. Familjen flyttade senare till Stockholm där Nanna avlade studentexamen och inledde läkarstudier vid Karolinska Institutet. Hon lärde känna de få andra kvinnliga läkarna i Sverige, bland annat Karolina Widerström som var den första kvinnan i vårt land att ta medicine kandidatexamen år 1884. Längre fanns strukturer, nätverk och fördomar som hindrade kvinnor att nå högre tjänster, men de kvinnliga läkarna kämpade envist för lika villkor bland annat genom *Kvinnliga läkares permanenta kommitté* som bildades 1916.

Nanna Svartz kom att bli känd som en skicklig läkare och en innovativ forskare. Hon lade fram sin doktorsavhandling 1927 och kom senare att specialisera sig inom ledgångsreumatism. Hon var med om att ta fram ett av de första verksamma läkemedlen mot denna sjukdom.

När hon utnämndes till professor 1937 hade det bara varit möjligt i ett drygt decennium för kvinnor att få en högre statlig tjänst. Tidigare krävdes att man var "svensk man".

Även om det var formellt möjligt ansåg många att det inte "passade kvinnans natur" att ha en så hög position, men Nanna Svartz ansågs vara mest meriterad och fick tjänsten. Symbolvärdet var enormt och öppnade upp för kvinnor att ha en akademisk karriär.

Nanna var med och byggde upp medicinavdelningen vid Karolinska sjukhuset som invigdes 1940. Hon kom att vårda såväl kung Gustav V som finske presidenten Mannerheim. Hon mottog medaljer och hedersbetygelser både nationellt och internationellt och har fått gator uppkallade efter sig i Solna, Linköping och födelseorten Västerås.

